Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya

Declaració sobre la perspectiva actual i els usos preferits per a la selecció i adquisició de la informació electrònica:

Actualització núm. 1: Nous desenvolupaments en la subscripció de revistes electròniques

International Coalition Of Library Consortia (ICOLC)

(Desembre de 2001, actualització de la declaració de març de 1998)

El document original (*Statement of current perspective and preferred practices for the selection and purchase of electronic information: Update no. 1: new developments in e-journal licensing*), es va presentar públicament el desembre de 2001 i es pot consultar a la pàgina web http://www.library.yale.edu/consortia/2001currentpractices.htm.

La traducció catalana ha estat feta, amb permís de l'ICOLC, per Joan Tur Badia (Universitat Politècnica de Catalunya).

PRESENTACIÓ

Aquesta Declaració afegeix noves perspectives a la primera "Declaració sobre la perspectiva actual i els usos preferits per a la selecció i adquisició de la informació electrònica" de l'ICOLC *("Statement of Current Perspective and Preferred Practices for the Selection and Purchase of Electronic Information")* http://www.library.yale.edu/consortia/statement.html[1]. La declaració original ha influït en les polítiques adoptades per consorcis de biblioteques de tot el món, i encara és considerada com una expressió vàlida dels temes importants sobre el desenvolupament de l'accés a la immensa col·lecció de bases de dades electròniques, llibres i revistes disponibles actualment. Des de que la Declaració original va ser redactada el 1998, han sorgit nous desenvolupaments –particularment les que fan referència a revistes electròniques- que tenen el potencial d'estimular o bé de dificultar el creixement de l'accés. Aquesta actualització conté recomanacions en algunes de les àrees més importants d'aquests nous desenvolupaments.

[1] Nota del traductor: vegeu la traducció catalana a http://www.cbuc.es/5digital/Icolccat.doc.

1. MODELS DE PREU I DE COMPRA

A l'ICOLC li preocupa que mentre estan tenint lloc importants canvis en el món editorial acadèmic, el cost anual que representa per les biblioteques el mantenir l'accés a la informació està creixent encara més ràpidament que la inflació o que els pressupostos de les biblioteques. Els editors continuen demanant a les biblioteques que inverteixin en noves iniciatives editorials i que, al mateix temps, mantinguin o incrementin les versions en paper de les publicacions, les quals tenen uns increments per sobre de la inflació o els pressupostos.

Els consorcis desitgen aconseguir un valor més gran pel seu diner adquirint els títols que tenen un ús actual, i cancel· lant la compra dels títols en desús o menys utilitzats. Discussions intenses sobre el cost actual de les revistes han generat diverses opinions sobre les solucions apropiades. Aquestes discussions han aconseguit rebaixar alguns costos, així com assolir models més cost-efectius o més accessibles. L'ICOLC expressa el seu suport a aquests esforços, i encoratja als editors a cooperar amb organitzacions sense ànim de lucre per desenvolupar models addicionals alternatius per l'accés a les revistes electròniques. L'enllaç dels títols entre editors també portarà a l'increment del seu ús. Quan l'ús de les revistes electròniques creixi, la indústria editorial s'adonarà dels beneficis obtinguts per l'increment de lectors, però no hauria de penalitzar les biblioteques que desitgen cancel· lar sense sanció aquells títols que tenen poc ús.

Donades les contínues pressions i limitacions financeres a les biblioteques, i donat l'interès de les biblioteques i consorcis en tenir més flexibilitat i varietat en els preus de les revistes electròniques, l'ICOLC s'adona de que, malgrat els millors propòsits de totes les parts, les expectatives a llarg termini dels autors, editors i biblioteques no s'aconseguiran. Així doncs, a continuació perfilem els canvis específics en els models de negoci que estan buscant actualment els consorcis de biblioteques.

1.1. ***Del model de compra "Paper+electrònic" ("Print Plus") al model "Electrònic+paper" ("Electronic Plus").*** Avui dia, els editors solen tarifar la versió electrònica de les revistes utilitzant com a preu base el cost de la versió impresa (el model "Paper+electrònic"). En la majoria d'ofertes dels editors, el preu de les revistes electròniques està expressat com un "afegit" al preu del producte imprès, o alternativament el preu ofert està vinculat a una clàusula de "no cancel· lació del producte imprès" en el contracte.

Alguns editors ofereixen actualment un model "Electrònic+paper", amb el qual la revista electrònica es ven a un preu base, amb un preu addicional per còpies impreses que s'afegeix a aquest preu base. L'ICOLC recolza aquest model a condició que:

a. l'adquisició de les còpies impreses sigui opcional, ***i***
b. el preu base per al contingut electrònic no sigui més del 80% del preu pel producte electrònic més l'imprès ("electronic-plus-print") (d'aquesta manera es reflectirà l'estalvi que implica el no subministrament de còpies impreses), ***i***
c. el preu combinat del producte electrònic i l'imprès no sigui més elevat que el preu actual de la versió només impresa (d'aquesta manera reduirem el risc de cancel· lacions addicionals pagant per ambdós formats) .

1.2. ***Model d'adquisició selectiva.*** Els membres de l'ICOLC desitgen rebre ofertes dels editors que no estiguin necessàriament basades en el model tradicional de subscripció "títol per títol". Alguns editors ja han trencat amb aquest model i ofereixen el seu contingut sencer pel preu que una biblioteca podria haver pagat per un nombre limitat de subscripcions de revistes impreses. Aquest model "tot el que puguis obtenir" ("all-you-can-eat") satisfà les necessitats de moltes –tot i que de no totes- biblioteques i consorcis. Tanmateix, per satisfer les diverses necessitats de consorcis i biblioteques heterogènies, el model "tot el que puguis obtenir" hauria de ser una de les opcions que ofereixin els editors. A major nombre d'opcions per escollir, més possibilitat de satisfer al client. Animem als editors a oferir altres models de preus que proporcionin un augment del valor del diner en determinades situacions, com ara:

a. model “pagament per consum” (“pay-by-the-drink”) que permet que els consorcis o biblioteques puguin adquirir blocs d’articles de revistes, o bé puguin pagar únicament pel lliurament dels articles que realment s’utilitzen, o
b. model “tot el que puguis obtenir” (“all-you-can-eat”) per a grups seleccionats o títols agrupats per matèries, amb l’opció de “pagament per consum” disponible pels títols no seleccionats prèviament.

1.3. ***Eliminar les clàusules de no-cancel·lació.*** Els membres de l’ICOLC s’oposen contundentment a les clàusules de no cancel·lació de revistes impreses ("no-print cancellation") en llicències i contractes de revistes electròniques, i a les polítiques de preus que imposin limitacions financeres o penalitzacions quan les cancel·lacions siguin permeses. Els editors haurien de dedicar més esforços cap a nous models de preus que trenquin amb els models basats en publicacions impreses, tal i com s’explica en aquest document.

1.4 ***No tornar a empaquetar el contingut***. Els editors haurien de restringir la pràctica de reempaquetar (“repackage”) el contingut (com ara la reedició d’articles en diverses revistes electròniques) la qual cosa requereix que les biblioteques paguin pel mateix contingut diverses vegades.

1.5. ***Canviar els rols dels intermediaris.*** Tots els participants en la cadena d’informació – erudits, editors, empreses agregadores d’informació (“aggregators”), agències de subscripcions i bibliotecaris- estan redefinint els seus rols a la llum de les noves tendències en distribució electrònica. A llarg termini, tots han d’afegir valor per sobreviure. Els membres de l’ICOLC són receptius als canvis en els sistemes d’adquisició i accés al contingut electrònic, però molts continuen desitjant treballar amb agències de subscripcions i d’altres ens per tal de gestionar les seves subscripcions durant aquest període de canvi.

1.6. ***Estadístiques d’ús.*** L’accés electrònic comporta una oportunitat significativa de desenvolupar noves mesures d’ús de la informació que poden tenir un impacte fonamental sobre quina informació es produeix, com es tarifa i com es distribueix. Com ja hem manifestat a les *Pautes per mesurar estadísticament l’ús dels recursos d’informació basats en web (“Guidelines for Statistical Measures of Usage of Web-Based Information Resources”* http://www.library.yale.edu/consortia/webstats.html)[2], l’ICOLC afirma que unes estadístiques d’ús apropiades són essencials per satisfer les necessitats de biblioteques, editors, consorcis i intermediaris (com ara agents de subscripcions).

1.7. ***Models flexibles per adequar necessitats globals.*** Els membres de l’ICOLC estan interessats en treballar amb editors per tal de desenvolupar models d’adquisicions que satisfacin les diverses necessitats d’organitzacions educatives en diferents països. Per exemple, el model tradicional de subscripció basat en publicacions impreses podria esdevenir cada cop menys adequat per satisfer les necessitats educatives de les institucions nord-americanes i de l’Europa Occidental. Potser caldran associacions innovadores entre les autoritats educatives i els editors per donar un millor servei als usuaris en països de tot el món. L’ICOLC propugna models de preus que siguin justos pels usuaris de tots els països del món, però no tots ells necessiten estar basats en una única estructura de preus.

L’ICOLC també aplaudeix les iniciatives recents d’alguns editors que proporcionen revistes electròniques gratuïtament o a un accés molt econòmic als països en vies de desenvolupament, així com els programes per a proveir informació sanitària a través de la Organització Mundial per la Salut, i les respostes dels editors en ciència i tecnologia al programa de la Open Society Institute Electronic Information for Libraries (eIFL). Animem els editors a que també tractin el cas de les nacions desenvolupades però amb divises dèbils.

[2] Nota del traductor: vegeu la versió actualitzada d’aquestes pautes a http://www.library.yale.edu/consortia/2001webstats.htm. La traducció catalana es troba a http://www.cbuc.es/5digital/55docs.htm

2. MILLORANT LA USABILITAT DE LES REVISTES ELECTRÒNIQUES

Estimular l'ús de les revistes electròniques juga a favor de l'interès a llarg termini dels venedors i de les biblioteques. Els editors i les biblioteques han de cooperar trencant les barreres que desmotiven el seu ús legítim. A continuació exposem alguns dels temes que els editors haurien de tractar en col· laboració amb la comunitat bibliotecària.

2.1. ***Contingut complet i consistent.*** La incertesa respecte al contingut d'alguna revista electrònica en particular, o d'algun paquet de revistes pot causar considerables dificultats als usuaris i desmotivar el seu ús. Aquesta incertesa pot ser resolta proveint a les biblioteques i als seus usuaris amb informació clara i coherent sobre el contingut de la revista electrònica i de les seves normes d'ús. Per exemple, l'ICOLC anima els editors i empreses agregadores d'informació a suspendre: (a) la eliminació d'una part del contingut durant el període de la llicència; (b) la pràctica d'embargar contingut (o sigui, no permetre l'accés al contingut més recent fins passats un cert nombre de mesos després de la publicació); i (c) posant contingut disponible a la publicació impresa que no és accessible a la versió electrònica. Tanmateix, l'ICOLC reconeix el valor d'incloure material suplementari important en la versió electrònica que no es pràctic d'incloure en la versió impresa degut a l'extensió del format o del contingut.

2.2. ***Ús raonable.*** Els principis d'ús raonable ("fair use") en la legislació del dret de còpia han estat entesos per les biblioteques i n'han informat degudament als usuaris. Les llicències dissenyades pels editors no han estat coherents en la seva visió del dret de còpia i han dissuadit la recerca i els estudis per part dels usuaris. El principi i l'aplicabilitat de l'ús raonable han de ser ratificats, i les limitacions a través dels termes en les llicències han de ser considerablement reduïts, si no eliminats.

2.3. ***Enllaços oberts ("Open linking").*** Els bibliotecaris celebren el desenvolupament CrossRef i d'altres sistemes d'enllaços basats en editors. Tanmateix, per fer-los totalment efectius, els sistemes basats en editors han d'estar enllaçats als sistemes locals de la biblioteca i als llocs web no comercials. L'ús futur serà més massiu cap aquells llocs web d'editors que ofereixin la més gran varietat d'enllaços i capacitats d'enllaç. L'ICOLC aconsella que els editors treballin per tal d'adoptar tècniques interoperatives d'enllaç, més que no pas solucions verticals propietàries.

2.4. ***Contingut diferent de l'anglès.*** La poca disponibilitat de continguts en llengües diferents de l'anglès dissuadeix l'ús de les revistes electròniques en països on no es parla l'anglès. L'ICOLC anima els editors a incloure materials en llengua no anglesa apropiats en les revistes electròniques per ajudar a incrementar la disponibilitat de continguts en altres idiomes, o a proporcionar enllaços dins les revistes en llengua anglesa cap a continguts en llengua no anglesa. Els editors i les empreses agregadores d'informació també haurien de desenvolupar portals plenament actius en llengües natives cap al contingut, anglès o no. Els països de parla no anglesa necessiten tenir traduccions de les llicències redactades en anglès, de manera que puguin ser enteses.

3. ACCÉS PERMANENT I ARXIVATGE

3.1. ***ICOLC i editors associats per assegurar un accés permanent.*** Els membres de l'ICOLC creuen profundament que la llicència del contingut electrònic hauria d'incloure drets permanents d'accés. Les subscripcions en paper no són considerades un mitjà apropiat per arxivar les revistes electròniques. L'ICOLC convida els editors a col· laborar amb la comunitat bibliotecària a desenvolupar solucions que proporcionin accés permanent al contingut de les revistes electròniques. Els objectius d'aquest esforç serien els d'assegurar la conservació del patrimoni acadèmic, cultural i popular, i de permetre un ús disponible del contingut electrònic fins i tot quan aquest contingut ja no estigui subscrit. L' exploració conjunta dels temes d'arxiu no només ha d'abastar els diversos mètodes tècnics en desenvolupament, sinó també els models culturals i de negoci d'arxivatge. Per desenvolupar solucions caldrà comptar amb una gran diversitat d'institucions.

3.2. ***Costos d'arxivatge.*** Els membres de l'ICOLC reconeixen que hi ha costos elevats associats a l'arxivatge del contingut electrònic. La manera en què aquests costos es carreguen és un tema d'estudi oportú entre els consorcis i els editors, abans que s'estableixin els models de preus per l'accés permanent.

3.3. ***Models d'arxivatge.*** Els editors han d'acceptar la responsabilitat d'arxivar i de subministrar accés continuat a les seves publicacions durant els propers anys, i alguns poden estar interessats en acceptar aquest rol a llarg termini. Independentment dels seus plans en aquesta àrea, els editors no han de desanimar a les biblioteques individuals, consorcis, biblioteques nacionals, o d'altres tercers en el desenvolupament de solucions alternatives en l'arxiu del contingut de revistes electròniques – i haurien de donar suport de manera activa i eficaç a aquestes iniciatives. En alguns països, grans consorcis o biblioteques nacionals poden estar interessats i ser capaços de prendre la responsabilitat d'arxivatge, i les capacitats tecnològiques i l'entorn cultural de cada país s'han de tenir en compte per determinar el millor model d'arxiu.

SIGNANTS D'AQUESTA DECLARACIÓ

Aquesta declaració fou adoptada en principi per membres representatius de la International Coalition of Library Consortia (ICOLC), les organitzacions de la qual es llisten a continuació. Aquesta declaració no representa necessàriament les opinions oficials de cada consorci de la llista.

Consorcis els membres representatius dels quals han adoptat aquesta declaració:

A 4 de febrer de 2002

The Alberta Library
ALICE (Appalachian Library Information Cooperative Endeavors)
Amigos Library Services
ANKOS (Anatolian University Library Consortium)
ASERL
Association of National University Libraries, Japan(ANUL)
AULC (Arizona Universities Library Consortium)
ARKLink
Bibliographical Center for Research (BCR)
BIBSAM Sweden: Consortium of Research Libraries
British Columbia Electronic Library Network (Canada)
California Digital Library
California State University - SEIR (Systemwide Electronic Information Resources)
Canadian National Site Licensing Project
CAUL (Council of Australian University Librarians)
CBUC-Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya / Consortium of Academic Libraries of Catalonia
CIC Center for Library Initiatives
College Center for Library Automation (CCLA)
Colorado Alliance of Research Libraries
Colorado State Library
Council of Atlantic University Libraries
Council of Federal Libraries Consortium (Canada)
Council of Prairie and Pacific University Libraries (COPPUL)
CREPUQ (Sub-Committee on Libraries of the Conference of Rectors and Principals of Universities of Quebec)
Danish Electronic Research Library (DEF)
Fenway Library Consortium
FinELib

Florida Center for Library Automation
GALILEO
Greater Western Library Alliance
HEAL-Link (HEllenic Academic Libraries Link)
Illinois Cooperative Collection Management Program (ICCMP)
Illinois Digital Academic Library (IDAL)
INCOLSA
JISC (Joint Information Systems Committee)
Kentucky Virtual Library
KLN (Keystone Library Network)
Maine Info Net Consortium
MALMAD - Israel Center for Digital Information Services
Michigan Library Consortium
MINITEX Library Information Network
MOBIUS:Linking Missouri's Academic Libraries
NC LIVE (North Carolina Libraries for Virtual Education)
NELINET, Inc.
NEOS Library Consortium
NERL (NorthEast Research Libraries Consortium)
Network of Alabama Academic Libraries
Nevada Council of Academic Libraries
New England Law Library Consortium (NELLCO)
Novanet
NYLINK
OhioLINK
Ontario Colleges Bibliocentre
Ontario Council of University Libraries (OCUL)
Orbis
PALINET
PALCI
Pioneer, Utah's Online Library
QULOC (Queensland University Libraries Office of Cooperation)
SCELC
SCONUL
SOLINET (Southeastern Library Network)
Southeastern Wisconsin Information Technology Exchange (SWITCH)
SUNYConnect
TENN-SHARE
TexShare
Triangle Research Libraries Network
UKB (Dutch Association of University Libraries, Royal Library and Library of the Royal Academy of Science)
University System of Maryland
University of Texas System Digital Library
Utah Academic Library Consortium
Virtual Academic Library Environment in NJ (VALE)
VIVA (The Virtual Library of Virginia)
VOWB (Vlaams Overlegorgaan Wetenschappelijk bibliotheekwerk vzw)
Washington Cooperative Library Project
WiLS (Wisconsin Library Services)
WRLC (Washington Research Library Consortium)

SOBRE LA INTERNATIONAL COALITION OF LIBRARY CONSORTIA (ICOLC)

La International Coalition of Library Consortia (ICOLC) existeix des de 1996. La Coalició és un grup internacional informal comprès actualment per més de 160 consorcis de biblioteques de Amèrica del Nord, Europa, Austràlia, Àsia i Àfrica. Els consorcis membres donen servei a tot tipus i mides de biblioteques. L'ICOLC possibilita el debat entre els consorcis sobre temes d'interès comú, i realitza dues trobades per any a Amèrica del Nord i una reunió anual a Europa. L'organització es dedica a mantenir els seus membres informats sobre recursos electrònics d'informació, tendències de preus dels editors dinformació electrònica i venedors, i altres temes d'importància per als directors dels consorcis i equip directiu. La Coalició també es troba amb els proveï dors d'informació per tal de discutir ofertes de productes i temes d'interès comú.

Es pot trobar més informació sobre l'ICOLC a http://www.library.yale.edu/consortia o contactant amb: Tom Sanville, Executive Director, OhioLINK, Columbus OH. Tel.: 614-728-3600 ext. 322; tom@ohiolink.edu

PER MÉS INFORMACIÓ SOBRE AQUEST DOCUMENT, CONTACTEU SI US PLAU:

A Amèrica del Nord:

Arnold Hirshon, Executive Director, NELINET, 153 Cordaville Road, Southborough MA 01772. Tel.: 508-597-1934. Fax: 508-460-9455; ahirshon@nelinet.net

Beverlee A. French, Interim University Librarian, California Digital Library, Systemwide Planning for Libraries and Scholarly Information, University of California, 300 Lakeside Drive 6th Floor, Oakland, CA 94612-3550. Tel.: 510-987-0425 Fax: 510-893-5212; beverlee.french@ucop.edu

Tom Sanville, Executive Director, OhioLINK, Columbus OH. Tel.: 614-728-3600 ext. 322; tom@ohiolink.edu

A Europa:

Frederick J. Friend, Director Scholarly Communication, University College London, Gower Street, London WC1E 6BT, England. Tel. i Fax: +020-7679-4529; ucylfjf@ucl.ac.uk